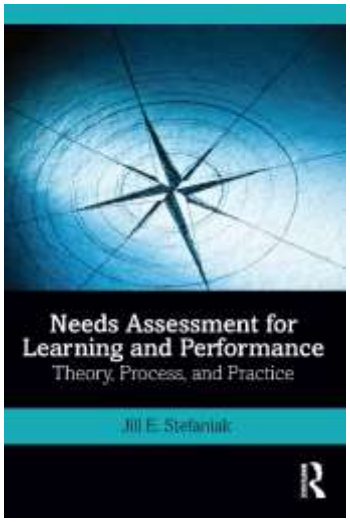
บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

สรัญญา จันทร์ชูสกุล*
Saranya Chanchusakun

ชื่อเรื่อง	Needs Assessment for Learning and Performance Theory, Process, and Practice
ผู้แต่ง	Jill E. Stefaniak
พิมพ์ปี	2021
ครั้งที่พิมพ์	1
สำนักพิมพ์	Routledge
จำนวนหน้า	180

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นกระบวนการในการตัดสินช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพปัจจุบัน (Current State) และสภาพที่คาดหวัง (Desired State) ด้วยเหตุนี้ การประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการดำเนินการภายใต้เหตุผล 3 ประการ คือ 1) ทำให้ทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโครงการหรือองค์กรได้อย่างตรงจุด 2) ช่วยระบุแนวทางหรือกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และ 3) เพื่อสำรวจโอกาสในขยายตัวหรือการเติบโตของโครงการหรือองค์กร ทั้งนี้ การประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ศึกษาในบริบทที่หลากหลาย ทั้งบริบททางการศึกษา ธุรกิจ อุตสาหกรรม สุขภาพ หน่วยงานราชการ เป็นต้น

หนังสือ Needs Assessment for Learning and Performance Theory, Process, and Practice เขียนโดย Jill E. Stefaniak ฉบับตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2021 เป็นหนังสือที่ผู้เขียนมุ่งนำเสนอเพื่อสร้างความรู้และทักษะเพื่อพัฒนา ดำเนินการ วิเคราะห์ และแปลความหมายผลการประเมินความต้องการจำเป็น รวมถึงสื่อสารผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การนำเสนอเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 14 บท โดยในแต่ละบทผู้เขียนได้นำกรณีศึกษาในบริบทที่หลากหลายและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทนั้น ๆ มายกตัวอย่างแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาด้วยการใช้คำถามชี้นำ (Guiding Questions) แต่ละบทมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 บทบาทของผู้ประเมินในการประเมินความต้องการจำเป็น (The Practitioner's Role in Needs Assessment) กล่าวถึงความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น สาเหตุที่ต้องมีการประเมินความต้องการ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาคหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assistant Professor Dr., Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand
Corresponding Author E-mail Address: Chanchusakun_S@su.ac.th

จำเป็น การประเมินความต้องการจำเป็นในบริบทต่าง ๆ ความแตกต่างระหว่างการประเมินความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์ความต้องการ (Needs Analysis) บทบาทของผู้ประเมินในฐานะที่เป็นที่ปรึกษา และการวางแผนในการประเมินความต้องการจำเป็น

บทที่ 2 พื้นฐานของการประเมินความต้องการจำเป็น: ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ (Needs Assessment Basics: Understanding the Process) กล่าวถึงการประเมินความต้องการจำเป็นในภาพรวม โดยได้กล่าวถึงขั้นตอนในการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา (Identification of Problem) การระบุความต้องการจำเป็น (Identification of Needs) การระบุแหล่งข้อมูล (Identification of Data Sources) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และการให้คำแนะนำแก่ลูกค้า (Recommendations to Client)

บทที่ 3 ทฤษฎีความต้องการ (Needs Theory) ในบทนี้ในส่วนแรกเป็นเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างความต้องการจำเป็น (Need Statements) และแนวทางแก้ปัญหา (Solution Statements) จากนั้นจึงได้กล่าวถึงการนำทฤษฎีมาใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Human Needs Theory) ทฤษฎีระบบโดยทั่วไป (General Systems Theory) และทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory) ทฤษฎีพื้นฐานเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ การตัดสินใจ และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 4 ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ (Understanding the System) ในบทนี้นำเสนอระบบปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น โดยได้กล่าวถึง ความหมายของระบบ ส่วนประกอบของระบบ ด้วยการนำเสนอระบบโดยทั่วไป และการนำระบบมาใช้ภายใต้บริบทการประเมินความต้องการจำเป็น

บทที่ 5 การวิเคราะห์บริบท (Contextual Analysis) ระหว่างกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น ผู้ประเมินจำเป็นต้องระบุและตัดสินความต้องการจำเป็น ด้วยเหตุนี้ บริบทจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิผลต่อการได้ผลความต้องการจำเป็น โดยบทนี้ได้กล่าวถึง การกำหนดบริบท การทำความเข้าใจวัฒนธรรมพื้นฐานของระบบ บทบาทของการวิเคราะห์บริบทในการประเมินความต้องการจำเป็น ปัจจัยด้านบริบทที่ส่งผลต่อ ความสามารถในการปฏิบัติ และกลยุทธ์ในการตรวจสอบปัจจัยบริบท

บทที่ 6 รูปแบบการประเมินความต้องการจำเป็นและกระบวนการ (Needs Assessment Model and Processes) ในบทนี้ได้นำเสนอรูปแบบของการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ Gilbert’s Behavioral Engineering Model, Harless’ Front-End Analysis, Kaufman’s Organizational Elements Model, Mager and Pipe’s Performance Analysis Flow Diagram, Rummler and Brache’s Nine-Variable Framework, Wedman’s Performance Pyramid, Witkin and Altschuld’s Three-Phase Needs Assessment Model และ Heuristics for Selecting an Appropriate Needs Assessment Model นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงศิลป์ของผู้ประเมินในการดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็นในบทนี้อีกด้วย

บทที่ 7 การบริหารโครงการและความเกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น (Project Management as It Relates to Needs Assessment) ในบทนี้เป็นการพูดถึงภาพรวมของกลยุทธ์ในการบริหารโครงการเพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินความต้องการจำเป็น โดยได้กล่าวถึง ความหมายของการบริหารโครงการ

บทบาทของผู้ประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารโครงการ ปัจจัยบุคคลในการบริหารจัดการโครงการ ประเมินความต้องการจำเป็น และขั้นตอนในการบริหารโครงการ

บทที่ 8 เครื่องมือและเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Tools and Techniques) บทนี้เป็นบทสำคัญที่กล่าวถึงวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้กล่าวถึง การระบุแหล่งข้อมูล ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม การพัฒนาแนวทางและข้อกำหนด ประเภทของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตทางตรง การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสำรวจ โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างเครื่องมือแต่ละประเภทประกอบการให้รายละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 9 การจัดการข้อมูล (Making Sense of Your Data) ในบทนี้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยได้กล่าวถึง สถิติเชิงบรรยาย และสถิติสรุปอ้างอิง การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การวัดความแปรปรวน การตัดสินความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ความขัดแย้งของข้อค้นพบ กลยุทธ์และเครื่องมือที่ใช้ในการอธิบายสาเหตุของความต้องการจำเป็น ซึ่งในบทนี้ได้กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Methods-Means Analysis) การวิเคราะห์ต้นทุน (Cost-Consequence Analysis) การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) และการวิเคราะห์แรงเสริม-แรงต้าน (Force-Field Analysis)

บทที่ 10 การตัดสินใจระหว่างการประเมินความต้องการจำเป็น (Decision-Making during Needs Assessment) การตัดสินใจระหว่างการประเมินความต้องการจำเป็นบทบาทสำคัญหนึ่งของผู้ประเมิน ทั้งการตัดสินใจเกี่ยวประเด็นที่ทำการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล หรือวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล ในบทนี้ได้กล่าวถึง ประเภทของการตัดสินใจ และการสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจกับลูกค้า

บทที่ 11 จัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (Prioritizing Needs) หลังกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนต่อไปเป็นการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำคัญของความต้องการ โดยให้แนวทางในการจัดลำดับความสำคัญ วิธีการจัดลำดับความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การจัดลำดับ (Rank-Ordering) และการประเมินความสำคัญและความเป็นไปได้ (Importance and Feasibility Ratings) นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึง ประเด็นในการพิจารณาจัดตำแหน่ง และเวลาในการดำเนินการ

บทที่ 12 แนวทางแก้ไขด้วยการจัดการเรียนรู้และไม่ได้จัดการเรียนรู้ (Aligning Instructional and Non-instructional Solutions) ในบทนี้ได้กล่าวถึง ข้อควรพิจารณาของระบบเมื่อพิจารณาถึงแนวทางแก้ไขความแตกต่างระหว่างแนวทางแก้ไขด้วยการจัดการเรียนรู้และไม่ได้จัดการเรียนรู้ และข้อควรพิจารณาระหว่างแนวทางแก้ไขด้วยการจัดการเรียนรู้และไม่ได้จัดการเรียนรู้

บทที่ 13 (Enacting Change) ในบทนี้เป็นการกล่าวถึง กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยได้กล่าวถึง ความหมายของการเปลี่ยนแปลง ความหมายของการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง ระยะของการเปลี่ยนแปลง การยอมรับผลกระทบทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ผู้ประเมินจำเป็นต้องรู้เมื่อให้ข้อเสนอแนะ ผู้ประเมินความต้องการในฐานะตัวแทนการเปลี่ยนแปลง และการเอาชนะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

บทที่ 14 การคิดเชิงออกแบบเพื่อจัดการข้อจำกัดของโครงการ (Embracing Design Thinking to Manage Project Constraints) เป็นบทสุดท้ายของเล่มที่มุ่งนำเสนอการใช้หลักการของการคิดเชิงออกแบบเพื่อจัดการข้อจำกัดของโครงการระหว่างการประเมินความต้องการ โดยได้กล่าวถึง การจัดการกับข้อจำกัดของโครงการในการประเมินความต้องการ ความหมายของการคิดเชิงออกแบบ และการคิดเชิงออกแบบในการจัดโครงสร้างความต้องการการประเมิน

หนังสือ Needs Assessment for Learning and Performance Theory, Process, and Practice เป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาที่เหมาะกับผู้ที่ต้องการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นตั้งแต่เนื้อหาพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานองค์ความรู้ นำไปสู่การนำเสนอขั้นตอนกระบวนการของการประเมินความจำเป็นแบบสมบูรณ์ กล่าวคือ นอกจากการประเมินความต้องการจำเป็นแล้ว ยังเชื่อมโยงถึงการวิเคราะห์หาสาเหตุ และการเสนอแนวทางแก้ไข ประเด็นพิจารณาที่ผู้ประเมินควรคำนึงถึง นอกจากนี้จุดเด่นของการนำเสนอ ผู้เขียนยังได้เชื่อมโยงกรณีศึกษาในแต่ละบท การใช้คำถามชี้นำ และการฉายภาพของเนื้อหาในภาพรวมในแต่ละบท เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบจุดมุ่งหมายและขอบเขตการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละบทได้อย่างชัดเจน ในขณะที่ท้ายบทผู้เขียนได้แนะนำหนังสือเพิ่มเติม หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับนักวิจัย รวมถึงนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นต่อไป

Reference

Stefaniak., J. E. (2021). **Needs Assessment for Learning and Performance Theory, Process, and Practice**. Routledge.